

ՀՀ ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՌԱԶՄԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԲԽՈՂ 2020-2022ԹԹ.ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԾՐԱԳԻՐ

ԿՅԱՆՔԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔ

Նպատակ. . Դատարան ուղարկված ընտանիքում բռնության դեպքերով հարուցված քրեական գործերի թվի առնվազն 10% աճ:

- *Ելակետային տվյալներ՝ 2019թ. 10 ամիսների ընթացքում քննվել է ընտանիքում բռնության 378 դեպք, որից 95-ով հարուցվել են քրեական գործեր (որից 22-ը ուղարկվել է դատարան, 73-ը կարճվել), 283-ով նյութերով քրեական գործի հարուցումը մերժվել է: 2018թ. 10 ամիսների ընթացքում քննվել է ընտանիքում բռնության 585 դեպք, որից 113-ով հարուցվել են քրեական գործեր (որից 21-ը ուղարկվել է դատարան, 92-ը կարճվել է), 472-ով նյութերով քրեական գործի հարուցումը մերժվել է:*

Խնդիր. Մահացության դեպքերի թվի կրճատում և թիրախային խմբերի պաշտպանվածության մակարդակի բարձրացում:

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին(ներ)	Համակատարող մարմին(ներ)	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
1	Իրականացնել վերապատրաստումներ (դասընթացներ) կյանքի իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ԶՈՒ հրամանատարների, ռազմական ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների, փաստաբանների և քրեակատարողական ծառայության ծառայողների համար	1. Վերապատրաստվել է հրամատարների 18%-ը 2. «Մարդու իրավունքները զինված ուժերում» առարկան ներառել Վ.Սարգսյանի անվան ռազմական համալսարանի Սպաների որակավորման բարձրացման կենտրոնի (ՍՈԲԿ) և հրամանատարա-շտաբային ֆակուլտետի (ՀՇՖ) ուսումնական ծրագրերում	Նվազել են ԶՈՒ-ում մահվան դեպքերը	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն	ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		Վերապատրաստվել է ռազմական ոստիկանների 17%-ը	Նվազել են ՁՈւ-ում մահվան դեպքերը, դրանց վերաբերյալ քրեական գործերով հետաքննության ընթացքում մարդու իրավունքների խախտումները	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն	ՀՀ ոստիկանության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ			
		Վերապատրաստվել է քննիչների 8%-ը	Նվազել են ՁՈւ-ում և ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերով նախաքննության ընթացքում մարդու իրավունքների խախտումները	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ			
		Վերապատրաստվել է դատախազների 4%-ը	Նվազել են ՁՈւ-ում և ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերը, դրանց վերաբերյալ քրեական գործերով մինչդատական քննության ընթացքում մարդու իրավունքների խախտումները	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ Համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ			
		Վերապատրաստվել է դատավորների 41%-ը	ՁՈւ-ում և ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերով նվազել են դատական քննության ընթացքում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ Դատավորների ընդհանուր ժողովի ուսումնական հարցերի հանձնաժողով՝ համաձայնությամբ			

					ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
		Վերապատրաստվել է քրեակատարողական ծառայողների 25%-ը	Նվազել են ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
2	Բարձրացնել կյանքի իրավունքի վերաբերյալ զորակոչիկների, զինծառայողների և ազատությունից զրկված անձանց իրազեկվածությունը	1. Ձորամասերի և զինկոմիսարիատների 60%-ում փակցվել են մարդու իրավունքների (կյանքի իրավունք, խոշտանգումների արգելք) վերաբերյալ պաստառներ 1.1 Ձորամասերում և զինկոմիսարիատներում մ իրականացվել է կյանքի իրավունքի վերաբերյալ թվով 15 իրազեկման ակցիա 1.2 Մշակվել և տարածվել են զորամասերում, զինկոմիսարիատներում մ մարդու	Նվազել են ՁՈւ-ում և ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերը	1. ՀՀ պաշտպանության նախարարություն	Հանրային հեռուստառադիոը նկերության խորհուրդ՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		իրավունքների վերաբերյալ առնվազն 3 տեղեկատվական նյութ, այդ թվում՝ իրավունքների պաշտպանության միջոցների մասին 1.3 Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել է զինված ուժերում մարդու իրավունքների վերաբերյալ առնվազն 3 տեսաձայնագրություն 2.ՔԿՀ-ների 100%-ում փակցվել են մարդու իրավունքների (կյանքի իրավունք, խոշտանգումների արգելք) վերաբերյալ պաստառներ 2.1 Մշակվել և տարածվել է ՔԿՀ-ներում մարդու իրավունքների վերաբերյալ առնվազն 10 տեղեկատվական նյութ, այդ թվում՝ իրավունքների պաշտպանության միջոցների մասին 2.2 Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել են ՔԿՀ-ներում մարդու իրավունքների վերաբերյալ առնվազն 3 տեսաձայնագրություն		2. ՀՀ արդարդատության նախարարություն			
--	--	---	--	--	--	--	--

3	ՁՈւ-ում ամրապնդել հանդուրժողականության և փոխադարձ հարգանքի մթնոլորտը	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն՝ ՁՈւ-ում անհարդու ժողականության դրսևորումների պատճառների, նպաստող գործոնների և դրանց հաղթահարման ուղիների վերաբերյալ 2. Զորամասերի 30%-ում կազմակերպվել են հոգեբանների դասախոսություններ	ՁՈւ-ում նվազել են ոչ կանոնադրային հարաբերություններ ի հետևանքով մահվան դեպքերը	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
4	Սահմանել ՁՈւ-ում և ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերի արագ և թափանցիկ քննության վերաբերյալ իրազեկման չափորոշիչներ	Ընդունվել են ՁՈւ-ում և ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերի արագ և թափանցիկ քննության վերաբերյալ գերատեսչական ակտեր (ուղեցույցներ)՝ քննչական և դատավարական գործողությունների վերջնաժամկետների, եղանակների, տուժողների իրավահաջորդների/նե րկայացուցիչների և հանրությանը իրազեկման պարբերականության վերաբերյալ	Նվազել են ՁՈւ-ում և ՔԿՀ-ներում մահվան դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերով մինչդատական վարույթի ընթացքում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ	ՀՀ արդարադատության նախարարություն ՀՀ պաշտպանության նախարարություն ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ Ոստիկանություն ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
5	Քրեականացնել ընտանեկան բռնությունը և կանանց նկատմամբ բռնությունը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	Քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում ավելացել է քրեաիրավական արդյունավետ պաշտպանություն ստացած անձանց քանակը, որոնք տուժել են ընտանեկան բռնությունից	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ ոստիկանություն	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

			Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են ընտանեկան բռնության դեպքերով, նյութափրավական հիմքերի բացակայության պատճառով, միջազգային չափանիշներին հակառակ, քրեական գործի հարուցումը մերժելու կամ դրանք կարճելու մասին որոշումները		ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
6	Օրենսդրորեն ամրագրել ընտանեկան բռնությունից և կանանց նկատմամբ բռնությունից տուժած անձանց արդյունավետ պաշտպանության դատավարական երաշխիքները՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է վերլուծություն՝ Քրեական դատավարության օրենսգրքի՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանության տեսանկյունից 2. Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են ընտանեկան բռնության դեպքերով միջազգային չափանիշներին հակառակ՝ նյութափրավական հիմքերի և/կամ դատավարական երաշխիքների բացակայության պատճառով քրեական գործի հարուցումը մերժելու կամ դրանք կարճելու մասին որոշումները	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
7	Վերապատրաստումներ իրականացնել ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության թեմաներով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների ու	Վերապատրաստվել է ոստիկանների 10%-ը	Նվազել են ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության հետևանքով	ՀՀ ոստիկանություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

բուժաշխատողների, կրթական հաստատությունների ներկայացուցիչների համար, ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոնների աշխատակիցների համար		մահվան դեպքերը, դրանց վերաբերյալ քրեական գործերով հետաքննության ընթացքում մարդու իրավունքների խախտումները				
	Վերապատրաստվել է քննիչների 23%-ը	Նվազել են ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերով նախաքննության ընթացքում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ		
	Վերապատրաստվել է դատախազների 11%-ը	Նվազել են ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերով մինչդատական վարույթի ընթացքում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ		
	Վերապատրաստվել է դատավորների 61%-ը	Նվազել են ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերով դատական	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ Դատավորների ընդհանուր ժողովի ուսումնական հարցերի		

			քննության ընթացքում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը		հանձնաժողով՝ համաձայնությամբ		
		Վերապատրաստվել է ընտանեկան բռնության ենթարկված անձանց աջակցության կենտրոնների աշխատակիցների 90%- ը	Նվազել են ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
		Վերապատրաստվել է կրթական հաստատությունների 30%-ի ներկայացուցիչները	Նվազել են ընտանեկան բռնության և երեխաների նկատմամբ բռնության դեպքերը	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
		Վերապատրաստվել է բուժաշխատողների 5 %-ը	Բարձրացել է ընտանեկան բռնության գոհերի նկատմամբ արձագանքման որակը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
8	1. Ստեղծել աջակցության կենտրոններ և ապաստարաններ ընտանեկան բռնությունից տուժած անձանց համար 2. Ընտանիքում բռնության ենթարկված անձանց, անհրաժեշտության դեպքում նրանց խնամքի տակ եղած անձանց ծառայությունների տրամադրում	1. Ստեղծվել է ընտանեկան բռնությունից տուժած անձանց համար 11աջակցման կենտրոն / 2 ապաստարան 2. Օրենքով սահմանված ծառայություններ են մատուցվում 1800 անձի համար	Նվազել են ընտանեկան բռնության հետևանքով մահվան դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ քաղաքաշինությա ն կոմիտե	2020 թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե
						2020-2022թթ. պարբերաբար	Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
9	Ընդունել ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի վերաբերյալ գործողությունների ծրագիր	Ընդունվել է ընտանեկան բռնության դեմ պայքարի վերաբերյալ գործողությունների ծրագիրը հաստատելու	Նվազել են ընտանեկան բռնության և կանանց նկատմամբ բռնության	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ արդարադատությ	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում

		մասին Կառավարության որոշում	հետևանքով մահվան դեպքերը		ան նախարարություն ՀՀ առողջապահության ն նախարարություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
10	Ընդունել տարեցների (կենսաթոշակային տարիքի անձանց) նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի վերաբերյալ գործողությունների ծրագիր	Ընդունվել է տարեցների նկատմամբ բռնության դեմ պայքարի վերաբերյալ գործողությունների ծրագիրը հաստատելու մասին Կառավարության որոշում	Նվազել են տարեցների նկատմամբ բռնության հետևանքով մահվան դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՀՀ ոստիկանություն	2021 թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
11	Ուսումնասիրել ոչ ավանդական բժշկության կիրառման հետևանքով առաջացած մահվան և առողջության վնասման դեպքերը	1. Իրականացնել ուսումնասիրություն առանց պետական գրանցման, հաշվառման կամ հատուկ թույլտվության (լիցենզիա) մասնավոր բժշկական կամ դեղագործական գործունեությամբ զբաղվելու վերաբերյալ դատական	Քաղաքականությա ն մշակողն իրագրեցված է ոլորտի խնդիրների մասին	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ առողջապահության ն նախարարություն	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում

		պրակտիկան և վերաբերելի միջազգային փորձը					
		2. Կատարված ուսումնասիրության արդյունքներով ներկայացնել առաջարկություններ					

Խոշտանգումների արգելք

Նպատակ. Դատարան ուղարկված խոշտանգման հիմքով հարուցված քրեական գործերի թվի առնվազն 5% աճ:

- Ելակետային տվյալներ. **2018 թվականի ընթացքում** ՀՀ հատուկ քննչական ծառայության կողմից, Ոստիկանության կամ քրեակադրոդական հիմնարկի անձնակազմի կողմից վաղ վերաբերմունքի (ՀՀ քրեական օրենսգրքի 309-րդ հոդվածի 2-րդ մաս, 309.1-րդ հոդված) արդյունքում հարուցվել կամ վարույթ է ընդունվել 98 քրեական գործ, որից՝ 3 քրեական գործ՝ 4 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան, 57-ը կարճվել է, 16-ը կասեցվել է՝ անձը հայտնի չլինելու հիմքով, 4-ը ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 18-ը միացվել է այլ քրեական գործերի: **2019 թվականի 1-ին կիսամյակի ընթացքում՝** 80 քրեական գործ, որից 4 քրեական գործ՝ 7 անձի վերաբերյալ մեղադրական եզրակացությամբ ուղարկվել է դատարան, 39-ը կարճվել է, 7-ը կասեցվել է՝ անձը հայտնի չլինելու հիմքով, 3-ը ուղարկվել է ըստ քննչական ենթակայության, 5-ը միացվել է այլ քրեական գործերի, 22 քրեական գործի նախաքննությունը շարունակվում է:

Խնդիր. Արդյունավետ քննության միջոցով խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի դեպքերի նվազում

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
12	ՀՀ ոստիկանության և ռազմական ոստիկանության բաժիններում տեղադրել տեսաձայնագրման միջոցներ	1. ՀՀ ոստիկանության 12 բաժնում տեղադրվել են տեսախցիկներ 2. ՀՀ ոստիկանության 22 բաժնում տեղադրվել են տեսախցիկներ	Նվազել են ՀՀ ոստիկանության բաժիններում խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությամբ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը, տեսաձայնագրություններն օգտագործվել են որպես ապացույց՝ այդ դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերում Նվազել են քրեական գործերի մինչդատական	ՀՀ ոստիկանություն		1. 2020թ. երկրորդ կիսամյակ 2. 2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

			վարույթում քրեական դատավարության մասնակիցների իրավունքների խախտումները, ապացույցների՝ քննչական և դատավարական գործողությունների իրականացման կարգի խախտմամբ ծեղվածների դեպքերը				
		3. ՀՀ ռազմական ոստիկանության 13 բաժնում, 3 բաժանմունքում և 1 զորամասում, տեղադրվել է 8 տեսախցիկ յուրաքանչյուրում	Նվազել են ՀՀ ռազմական ոստիկանության բաժիններում խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը, տեսաձայնագրությո ւններն օգտագործվել են որպես ապացույց՝ այդ դեպքերի վերաբերյալ քրեական գործերով	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն		2021թ. երկրորդ կիսամյակ	
			Նվազել են քրեական գործերի մինչդատական վարույթում քրեական դատավարության մասնակիցների իրավունքների խախտումները, ապացույցների՝ քննչական և դատավարական գործողությունների իրականացման				

			կարգի խախտմամբ ձեռքբերման դեպքերը				
13	Ձեռք բերել ձերբակալված և կալանավորված անձանց (այդ թվում՝ հատուկ կարիքներ և հաշմանդամություն ունեցող անձանց) տեղափոխող մատչելի տրանսպորտային միջոցներ՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	Ձեռք է բերվել 44 տրանսպորտային միջոց՝ նախատեսված ազատությունից զրկված անձանց (այդ թվում՝ հատուկ կարիքներ և հաշմանդամություն ունեցող անձանց) տեղափոխման համար	Նվազել են ձերբակալված և կալանավորված անձանց նկատմամբ վատ վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ ոստիկանություն		2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
14	Օրենսդրորեն ամրագրել վաղեմության ժամկետի կիրառման սահմանափակումներ խոշտանգման հանցանքի նկատմամբ	Քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են խոշտանգման դեպքերը, դրանց վերաբերյալ քրեական գործերի հարուցումը մերժելու կամ դրանք կարճելու մասին որոշումները	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ ոստիկանություն ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
15	Մշակել «ֆիզիկական ուժեղ ցավ» և «հոգեկան տառապանք» եզրույթների մեկնաբանման և կիրառման վերաբերյալ ուղեցույցներ՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն խոշտանգումների համատեքստում «ֆիզիկական ուժեղ ցավ» և « հոգեկան տառապանք» եզրույթների սահմանումների, դրսևորումների վերաբերյալ 2. ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի կողմից ընդունվել է ուղեցույց իրավակիրառողների համար՝ նշված հասկացությունների	Նվազել են խոշտանգման դեպքերը, դրանց վերաբերյալ քրեական գործերով քրեական գործի հարուցումը մերժելու կամ դրանք կարճելու մասին որոշումները	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ ոստիկանություն	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		մեկնաբանման և կիրառման վերաբերյալ 3. Ուղեցույցը կիրառվում է ՀՀ արդարադատության ակադեմիայի կողմից իրականացվող դասընթացների շրջանակներում			ՀՀ առողջապահության նախարարություն ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
16	Վերանորոգել ՔԿՀ-ների խցերը՝ միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան	1. Իրականացնել ՔԿՀ-ների խցերի պայմանների ուսումնասիրություն 2. Վերանորոգվել է ՔԿՀ-ների առնվազն 25 խուց	Բարելավվել են ազատությունից զրկված անձանց պահման պայմանները: Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց նկատմամբ անմարդկային կամ արժանապատվությամբ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի ցուցաբերման ռիսկերը:	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
17	Կահավորել ՔԿՀ-ներում հատուկ խցեր՝ ինքնասպանության հակում ունեցող անձանց համար	Առնվազն 2 ՔԿՀ-ում կահավորվել են հատուկ խցեր	Նվազել են ՔԿՀ-ներում ինքնասպանության ռեպերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2021թ.առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
18	Ստեղծել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու մեխանիզմ	ԶՈւ-ում ներդրվել են խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ	Նվազել են ԶՈւ-ում խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի ռեպերը	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն	ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2022 թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		ներկայացնելու միջոցներ					
		ՔԿՀ-ներում ներդրվել են խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու միջոցներ	Նվազել են ՔԿՀ-ներում խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
		Հոգեբուժական հաստատություններում ներդրվել են խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու միջոցներ	Նվազել են հոգեբուժական հաստատություններում խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
		Երեխաների խնամքի հաստատություններում ներդրվել են խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի մասին անանուն հաղորդումներ ներկայացնելու միջոցներ	Նվազել են Երեխաների խնամքի հաստատություններում խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
19	Ապահովել խոշտանգումից տուժած անձանց հոգեբանական, սոցիալական և իրավական ծառայություններից օգտվելու իրավունքի արդյունավետ իրականացման մեխանիզմները	Խոշտանգումից տուժած անձանց հոգեբանական, սոցիալական և իրավական ծառայություններից օգտվելու կարգը և պայմանները բարելավվել և	Խոշտանգման և այլ վատ վերաբերմունքի զրոհերը պետության կողմից ապահովվում են վերականգնողական ծառայություններով, այդ թվում՝	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		արդյունավետ կիրառվում են	բժշկական, հոգեբանական, սոցիալական և իրավական Ստեղծվել են երաշխիքներ խոշտանգման զոհերի իրավունքների վերականգնման ուղղությամբ				
20	Ավելացնել ապաստան հայցող անձանց համար նախատեսված սենյակների քանակը	Ապաստան հայցող անձանց համար նախատեսված սենյակների թիվն ավելացել է 100-ով	Նվազել են ապաստան հայցող անձանց նկատմամբ անմարդկային կամ արժանապատվությամբ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե	2020թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
21	Բարելավել ազատությունից զրկված անձանց՝ դատարաններում պահելու համար նախատեսված խցերի պայմանները՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	Բարելավվել է ազատությունից զրկված անձանց դատարաններում պահելու համար նախատեսված առնվազն 3 խուց	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց նկատմամբ անմարդկային կամ արժանապատվությամբ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ դատական դեպարտամենտ՝ համաձայնությամբ	2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
22	Օրենսդրությամբ կարգավորել ազատությունից զրկված անձանց՝ դատարանի խցերում տեղաբաշխելու, պահման բավարար պայմաններ, հստակեցնելով այս կապակցությամբ դատական կարգադրիչների և Ոստիկանության ուղեկցող ստորաբաժանման գործառնությունները	Կատարել ուսումնասիրություն ոլորտում առկա բացերը, ներառյալ՝ պատշաճ սնունդ և բուժօգնություն ապահովելու, նրանց առողջության պահպանման, ինչպես նաև դատարանի շենքում վերջիններիս անվտանգությունն ապահովելու հարցերը վերհանելու նպատակով	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց նկատմամբ անմարդկային կամ արժանապատվությամբ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՀՀ դատական դեպարտամենտ՝ համաձայնությամբ ՀՀ ոստիկանություն	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		Օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով					
23	Հատուկ քննչական ծառայության անձնակազմը համալրել օպերատիվ աշխատակիցներով	Հատուկ քննչական ծառայության կազմում ստեղծվել է օպերատիվ-հետախուզական ստորաբաժանում և համալրվել առնվազն 3 օպերատիվ աշխատակցով	Բարձրացել է քրեական գործերի քննության արդյունավետությունը՝ բացառելով հետաքննության այլ մարմնի աշխատակիցներին դիմելու անհրաժեշտությունը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն՝ համաձայնությամբ	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
24	Բարձրացնել հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց իրավունքների վերաբերյալ իրազեկվածությունը	1. Հոգեբուժական հաստատությունների 100%-ում փակցվել են մարդու իրավունքների վերաբերյալ պաստառներ 2. Մշակվել և տարածվել է հոգեբուժական հաստատություններում մարդու իրավունքների վերաբերյալ 2 տեղեկատվական նյութ, այդ թվում՝ իրավունքների պաշտպանության միջոցների մասին 3. Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել է հոգեբուժական հաստատություններում մարդու իրավունքների վերաբերյալ 1 տեսաձայնագրություն 4. Իրականացվել է հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող	Նվազել են հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց նկատմամբ անմարդկային կամ արժանապատվություներ նվաստացնող վերաբերմունքի, այլ իրավունքների խախտումների դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	1. 2021թ. առաջին կիսամյակ 2. 2021թ. երկրորդ կիսամյակ 3. 2022թ. երկրորդ կիսամյակ 4. 2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		անձանց իրավունքների վերաբերյալ 1 իրազեկման ակցիա					
25	Օրենսդրորեն արգելել երեխայի նկատմամբ մարմնական պատիժները	Օրենքների նախագծերն ուղարկվել են Ազգային ժողով	Օրենքների նախագծերի ընդունման արդյունքում նվազել են երեխաների նկատմամբ բռնության դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
26	Վերապատրաստումներ իրականացնել խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, ոստանկան ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների, հոգեբուժական, երեխաների խնամքի հաստատությունների աշխատողների, քրեակատարողական ծառայության ծառայողների և բժշկական անձնակազմի համար	Վերապատրաստվել է ոստիկանների 21%-ը	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց, ՀՀ ոստիկանության բաժիններում գտնվող անձանց նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ ոստիկանություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
		Վերապատրաստվել է ոստիկանների 35%-ը	Նվազել են ոստիկանության ՀՀ ոստիկանության բաժիններում գտնվող անձանց նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
		Վերապատրաստվել է քննիչների 51%-ը	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց, քրեական դատավարության այլ մասնակիցների նկատմամբ	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ		

			խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը		ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
	Վերապատրաստվել է դատախազների 7%-ը	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց, քրեական դատավարության այլ մասնակիցների նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ			
	Վերապատրաստվել է դատավորների 10%-ը	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց, քրեական դատավարության այլ մասնակիցների նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվությ ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ Դատավորների ընդհանուր ժողովի ուսումնական հարցերի հանձնաժողով՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ			

		Վերապատրաստվել է հոգեբուժական հաստատությունների աշխատակիցների 15%-ը	Նվազել են հոգեբուժական հաստատություններում գտնվող անձանց նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվություները նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
		Վերապատրաստվել է երեխայի խնամքի հաստատությունների աշխատակիցների 50%-ը	Նվազել են երեխայի խնամքի հաստատություններում գտնվող երեխաների նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվություները նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
		Վերապատրաստվել է ՔԿՀ ծառայողների 25%	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց, քրեական դատավարության այլ մասնակիցների նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվություները նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
		Վերապատրաստվել է ՔԿՀ-ներում աշխատող բժշկական անձնակազմի անդամների 25%-ը	Նվազել են ազատությունից զրկված անձանց նկատմամբ խոշտանգումների, անմարդկային կամ արժանապատվություները նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		

			ունը նվաստացնող վերաբերմունքի դեպքերը, ավելացել է խոշտանգումների և վատ վերաբերմունքի բացահայտված դեպքերի քանակը		ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ		
Գործի արդար քննության իրավունք Նպատակ. Արդար դատաքննության իրավունքի ենթադրյալ խախտմամբ ՄԻԵԴ ներկայացված բողոքների քանակի նվազում Խնդիր. Մեղադրյալ անձանց նկատմամբ մարդու իրավունքների խախտումների քանակի և բողոքների նվազում:							
Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
27	Ապահովել քննչական և դատավարական գործողությունների տեսաձայնագրումը	ՀՀ քննչական կոմիտեի 85 ստորաբաժանումներում առկա են տեսաձայնագրման միջոցներ ՀՀ հատուկ քննչական ծառայությունում առկա են տեսաձայնագրման միջոցներ	Նվազել են քրեական գործերի մինչդատական վարույթում քրեական դատավարության մասնակիցների իրավունքների խախտումները, ապացույցների՝ քննչական և դատավարական գործողությունների իրականացման կարգի խախտմամբ ձեռքբերման դեպքերը	ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն՝ համաձայնությամբ		2022թ. առաջին կիսամյակ 2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
28	Կահավորել քննչական բաժինները ճանաչման ներկայացնելու և առերեսման քննչական գործողությունները մասնակիցների՝ միմյանց տեսողական ընկալումից դուրս իրականացման նպատակով	ՀՀ քննչական կոմիտեի 10 ստորաբաժանումներում ստեղծվել են ճանաչման ներկայացնելու և առերեսման քննչական	Նվազել են ճանաչման ներկայացնելու և առերեսման ժամանակ համապատասխան արար ճանաչողի և	ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ		2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված

		գործողությունները մասնակիցների՝ միմյանց տեսողական ընկալումից դուրս իրականացման համար նախատեսված սենյակ	ճանաչվողի, առերեսվողների (հարցաքննվողների) իրավունքների խախտման դեպքերը				այլ աղբյուրներ
		Հատուկ քննչական ծառայության 2 ստորաբաժանումներում ստեղծվել են ճանաչման ներկայացնելու և առերեսման քննչական գործողությունները մասնակիցների՝ միմյանց տեսողական ընկալումից դուրս իրականացման համար նախատեսված սենյակ		ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն՝ համաձայնությամբ		2022թ. առաջին կիսամյակ	
29	Օրենսդրորեն ամրագրել գրավի՝ որպես այլընտրանքային խափանման միջոցի կիրառման հստակ չափանիշներ	Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են կալանավորման՝ որպես խափանման միջոցի կիրառման և գրավի հայեցողական կիրառման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2020թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
30	Օրենսդրորեն սահմանել բացատրություն վերցնելու կարգը	Օրենքների նախագծերն ուղարկվել են Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծերի ընդունման արդյունքում նվազել են բացատրություն վերցնելու շրջանակներում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
31	Վերանայել բերման ենթարկելու կարգի իրավական կարգավորումները	Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են բերման ենթարկելու	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր

		մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	շրջանակներում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը		ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		ում չի պահանջվում
32	Օրենսդրորեն ամրագրել «հանցագործության մասին հաղորդման» հասկացությունը՝ հստակեցնելով հաղորդման բովանդակությանը ներկայացվող պահանջները	Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են հանցագործությունից տուժած անձանց իրավունքների խախտման, միջազգային չափանիշներին հակառակ քրեական գործի հարուցումը մերժելու մասին որոշումների քանակը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
33	Օրենսդրորեն ամրապնդել իրավապաշտպան գործունեություն իրականացնող անձանց քրեաիրավական պաշտպանության երաշխիքները	1. Կատարվել է միջազգային փորձի ուսումնասիրություն իրավապաշտպան գործունեություն իրականացնող անձանց քրեաիրավական պաշտպանությանն առնչվող միջազգային չափանիշների և լավագույն փորձի վերաբերյալ 2. Ըստ ուսումնասիրության արդյունքների՝ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են իրավապաշտպան գործունեություն իրականացնող անձանց իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ դատախազություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		Ազգային ժողով կամ հաստատվել են համապատասխան ուղեցույցներ					
34	Իրականացնել վերապատրաստումներ գործի արդարացի քննության իրավունքի թեմայով՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան, այդ թվում՝ ոստիկանների, ռազմական ոստիկանների, քննիչների, դատախազների, դատավորների համար	Վերապատրաստվել է ոստիկանների 21%-ը	Նվազել են ՀՀ ոստիկանության կողմից քրեական գործի քննության մինչդատական վարույթում գործի արդարացի քննության իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ ոստիկանություն		2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
		Վերապատրաստվել է ռազմական ոստիկանների 30%-ը	Նվազել են ՀՀ ռազմական ոստիկանության կողմից քրեական գործի քննության մինչդատական վարույթում գործի արդարացի քննության իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն			
		Վերապատրաստվել է ՀԲԾ քննիչների 11%-ը	Նվազել են քրեական գործի նախաքննության փուլում գործի արդարացի քննության իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ հատուկ քննչական ծառայություն՝ համաձայնությամբ		
		Վերապատրաստվել է դատախազների 25%-ը	Նվազել են քրեական գործի մինչդատական վարույթում գործի արդարացի քննության	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ		

			իրավունքի խախտման դեպքերը		ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ		
		Վերապատրաստվել է դատավորների 41%-ը	Նվազել են գործի արդարացի քննության իրավունքի խախտման դեպքերը քրեական, քաղաքացիական և վարչական գործերով	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ Դատավորների ընդհանուր ժողովի ուսումնական հարցերի հանձնաժողով՝ համաձայնությամբ		
35	Կատարելագործել վարույթն իրականացնող մարմին ներկայանալու վերաբերյալ անձի ծանուցմանը վերաբերող օրենսդրական կարգավորումները	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն գույքի վրա կալանք դնելու միջոցառման՝ միջազգային չափանիշներին և լավագույն փորձին համապատասխանությ ան տեսանկյունից 2. Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են քրեական վարույթն իրականացնող մարմնի կողմից ծանուցման հետ կապված մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
36	Կատարելագործել գույքի վրա կալանք դնելու քրեադատավարական միջոցառման վերաբերյալ օրենսդրական կարգավորումները	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն գույքի վրա կալանք դնելու միջոցառման՝ միջազգային չափանիշներին և լավագույն փորձին	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են գույքի վրա կալանք դնելու արդյունքում մարդու իրավունքների	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված

		համապատասխանության տեսանկյունից 2. Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	խախտման դեպքերը				այլ աղբյուրներ
37	Կատարելագործել օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների իրականացման, ձեռք բերված տվյալների օգտագործման օրենսդրական հիմքերը և չափանիշները՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքի՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանության տեսանկյունից 2. «Օպերատիվ-հետախուզական գործունեության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են օպերատիվ-հետախուզական գործունեության շրջանակներում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ ոստիկանություն	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
38	Բարելավել անձնական տվյալների պաշտպանության մեխանիզմները	1. Կատարել ուսումնասիրություն անձնական տվյալների մշակման ոլորտում առկա բացերի վերաբերյալ՝	Բարելավվել են անձնական տվյալների պաշտպանության վիճակը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում

		միջազգային լավագույն չափանիշների տեսանկյունից 2. Կատարված ուսումնասիրության արդյունքներով Վարչապետի աշխատակազմ ներկայացնել առաջարկություններ					
--	--	---	--	--	--	--	--

Իրավահավասարություն, խտրականության արգելք

Նպատակ. Իրավահավասարության խորհուրդ ներկայացված բողոքների քանակի աճ:

- *Ելակետային տվյալներ՝ 0:*

Խնդիր. Իրավահավասարության ապահովմանն ուղղված իրավական մեխանիզմների առկայություն:

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
39	Օրենսդրորեն սահմանել խտրականության հասկացությունը, տեսակները, դրանից պաշտպանության միջոցները և մեխանիզմները, իրավահավասարության հարցերով զբաղվող մարմնի կազմավորման, գործունեության երաշխիքները՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	«Իրավահավասարության մասին» օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են խտրականության որևէ հիմքով մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
40	Վերապատրաստումներ իրականացնել իրավահավասարության, խտրականության արգելքի թեմաներով	Վերապատրաստվել է ոստիկանների 14%-ը	Նվազել է քրեական գործերի հետաքննության ընթացքում և ՀՀ Ոստիկանության բաժիններում խտրականության դեպքերի քանակը	ՀՀ ոստիկանություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
		Վերապատրաստվել է քննիչների 8%-ը	Նվազել է քրեական գործերի քննության ընթացքում	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ		

			խտրականության դեպքերի քանակը		ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
	Վերապատրաստվել է դատախազների 11%-ը		Նվազել է քրեական գործերի քննության ընթացքում խտրականության դեպքերի քանակը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
	Վերապատրաստվել է դատավորների 62%-ը		Նվազել է քրեական գործերի քննության ընթացքում խտրականության դեպքերի քանակը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ արդարադատության ակադեմիա՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
	Վերապատրաստվել է բժշկական ոլորտի աշխատողների 5%-ը		Նվազել է բժշկական սպասարկման ոլորտում խտրականության դեպքերի քանակը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
	Վերապատրաստվել է սոցիալական ոլորտի աշխատողների 50%-ը		Նվազել է սոցիալական սպասարկման ոլորտում խտրականության դեպքերի քանակը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
	Վերապատրաստվել է կրթության բնագավառի աշխատողների 10%-ը		Նվազել է կրթության ոլորտում խտրականության դեպքերի քանակը	ՀՀ կրթության, գիտության մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		

41	Բարձրացնել իրավահավասարության, բոլոր հիմքերով խտրականության արգելքի վերաբերյալ իրազեկվածությունը	1. Մշակվել և տարածվել է իրավահավասարության, խտրականության արգելքի վերաբերյալ առնվազն 3 տեղեկատվական նյութ, այդ թվում՝ իրավունքների պաշտպանության միջոցների մասին 2. Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել է իրավահավասարության, խտրականության արգելքի վերաբերյալ առնվազն 3 տեսաձայնագրություն 3. Իրականացվել է իրավահավասարության, խտրականության արգելքի վերաբերյալ առնվազն 5 իրազեկման ակցիա	Նվազել է խտրականության դեպքերի քանակը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ՝ համաձայնությամբ ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ առողջապահության նախարարություն ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե
42	Պատասխանատվություն սահմանել ատելության խոսքի համար՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է վերլուծություն՝ ատելության խոսքի (ներառյալ առցանց տիրույթում) համար պատասխանատվության նր վերաբերող միջազգային չափանիշների և լավագույն փորձի վերաբերյալ 2. Իրավական ակտ(եր)-ում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են ատելության խոսքի դրսևորման, առանձին խումբ անձանց իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
							Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		մասին օրենքի նախագիծը ուղարկվել է Ազգային ժողով					
43	ՄԱԿ-ի 2006 թ. «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» կոնվենցիայի կամընտիր արձանագրության վավերացմանն ուղղված աշխատանքների իրականացում	Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների և օրինական շահերի արդյունավետ պաշտպանության նոր հնարավորությունների ամրագրում	Կոնվենցիայի վավերացման դեպքում նվազել են հաշմանդամություն ունեցող անձանց նկատմամբ խտրականության դեպքերը	ՀՀ արտաքին գործերի նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
44	Բարձրացնել իրազեկվածությունը ատելության խոսքի վերաբերյալ	1. Մշակվել և տարածվել է ատելության խոսքի վերաբերյալ առնվազն 5 տեղեկատվական նյութ 2. Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել է ատելության խոսքի արգելքի վերաբերյալ առնվազն 3 տեսաձայնագրություն 3. Իրականացվել է ատելության խոսքի արգելքի վերաբերյալ առնվազն 2 իրազեկման ակցիա	Նվազել են ատելության խոսքի դրսևորման, առանձին խումբ անձանց իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
45	Օրենսդրորեն սահմանել հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանության և սոցիալական ներառման երաշխիքները	1. «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով 2. «Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են հաշմանդամություն ունեցող անձանց նկատմամբ խտրականության դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ առողջապահության նախարարություն ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020 թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

46	Օրենսդրորեն սահմանել հաշմանդամություն ունեցող անձանց բժշկական օգնության և սպասարկման կանոնները	Ընդունվել է հաշմանդամություն ունեցող անձանց բժշկական օգնության և սպասարկման ուղեցույցը հաստատելու մասին Առողջապահության նախարարի հրաման	Նվազել են բժշկական օգնության և սպասարկման ընթացքում հաշմանդամություն ունեցող անձանց նկատմամբ խտրականության դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
47	Ապահովել հոգեկան, այդ թվում՝ մտավոր խնդիրներով հաշմանդամություն ունեցող անձանց մասնակցությունն իրենց իսկ վերաբերող բոլոր որոշումների կայացման գործընթացներում	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն՝ պարզելու ղրորտում առկա իրավական բացերը, դրանց լուծման միջոցները 2. ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին ՀՀ օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են հոգեկան, այդ թվում՝ մտավոր հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ իրենց վերաբերյալ որոշումների կայացմանը չմասնակցելու հետևանքով նրանց իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020 թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
48	Խրախուսել կանանց ներգրավումը ՋՈւ-ում	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն ՋՈւ-ում կանանց՝ ծառայության անցնելու, այն շարունակելու կամ դադարեցնելու դրդապատճառները պարզելու նպատակով 2. Նախատեսվել է Կին զինծառայողների իրավունքների խթանման և պաշտպանության	ՋՈւ-ում ավելացել է կին զինծառայողների թիվը	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն		2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		հարցերով զբաղվող պաշտոնի ավելացում					
		3. Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել է զինված ուժերում կանանց ծառայության վերաբերյալ 5 տեսաձայնագրություն					
Առողջության պահպանման իրավունք Նպատակ. Ամրապնդել առողջության պահպանման իրավունքի առավել արդյունավետ իրականացման մեխանիզմներն ու միջոցները Խնդիր. Առողջության պահպանման իրավունքի անհրաժեշտ ենթակառուցվածքների ստեղծում, որակյալ առողջապահության մատուցման բարելավում և հանրային իրազեկվածության մակարդակի բարձրացում							
Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
49	Բարձրացնել պետության կողմից երաշխավորվող բժշկական ծառայությունների վերաբերյալ հանրային իրազեկվածության մակարդակը	1. Պետության կողմից երաշխավորվող բժշկական ծառայությունների ցանկը փակցվել է 150 բժշկական հաստատությունում	Նվազել են պետության կողմից երաշխավորվող բժշկական օգնության և սպասարկման իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	Երևանի քաղաքապետարան՝ համաձայնությամբ ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
50	Ավելացնել երեխաներին հոգեբուժական և վերականգնողական ծառայություններ մատուցող հաստատությունների քանակը	1. Ստեղծվել է մանկական 1 հոգեբուժական ստացիոնար բաժանմունք 2. Ստեղծվել է մանկական վերականգնողական ծառայություններ մատուցող 1 սպասարկման կենտրոն	Նվազել են երեխաների հոգեկան առողջության պահմանման իրավունքի խախտման դեպքերը և բարձրացել վերականգնողական բուժօգնության մատչելիությունը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն		1. 2022թ. առաջին կիսամյակ 2. 2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
51	Բարձրացնել հանրային իրազեկվածությունը պալիատիվ	Կազմակերպվել են հանրային իրազեկման	Բնակչությունն իրազեկված է	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների	2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե

	բժշկական օգնության և սպասարկման մասին	աշխատանքներ, զանգվածային լրատվության, տեղեկատվական նյութերի միջոցով իրականացվել են պալիատիվ բժշկական օգնության և սպասարկման հարցերի վերաբերյալ քարոզարշավներ	պալիատիվ բժշկական օգնության և սպասարկման և դրա հետ կապված իրավունքների մասին, մեծացել են պալիատիվ խնամքի կարիք ունեցող պացիենտների՝ պալիատիվ բժշկական օգնության և սպասարկման դիմումների թիվը:		պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
52	Իրականացնել պալիատիվ բժշկական օգնության և սպասարկման, ցավային համախտանիշի կառավարման վերաբերյալ (այդ թվում՝ ոլորտի իրավակարգավորումների) շարունակական կրթական ծրագրեր՝ բուժաշխատողների և ուսանողների համար	1. Առկա են և շարունակական իրականացվում են պալիատիվ բժշկական օգնության և սպասարկման և ցավային համախտանիշի կառավարման վերաբերյալ կրթական ծրագրերը, վերապատրաստման դասընթացները բժշկական և ուսումնական հաստատություններում 2. Առկա են և շարունակական իրականացվում են պացիենտների և բուժաշխատողների իրավունքների և պարտականությունների, պալիատիվ բժշկական օգնության և սպասարկման,	Նվազել են պալիատիվ բժշկական օգնության և խնամքի տրամադրման, թմրամիջոց և հոգեմետ/հոգեներգ ործուն/ նյութեր պարունակող դեղերի դուրսգրման հետ կապված պացիենտների իրավունքների խախտման դեպքերը	<< կրթության գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն << առողջապահության նախարարություն		2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		թմրամիջոց և հոգեմետ/հոգեներգործ ուն/ նյութեր պարունակող դեղերի դուրս գրման հետ կապված իրավակարգավորումների վերաբերյալ վերապատրաստման դասընթացներ բժշկական և ուսումնական հաստատություններում 3. Մշակվել, ընդունվել և տարածվել են ցավային համախտանիշի կառավարման նպատակով անհրաժեշտ բոլոր ժամանակակից կլինիկական ուղեցույցները բժշկական հաստատությունների և բուժման ազդեցության շրջանում					
53	Ապահովել ազատությունից զրկված և հեպատիտ C ունեցող անձանց պատշաճ բժշկական օգնության և սպասարկման տրամադրումը	Ազատությունից զրկված և հեպատիտ Ց ունեցող անձանց համար մատակարարվել են անհրաժեշտ քանակի պանզենոտիպային դեղեր	Նվազել է ազատությունից զրկված և հեպատիտ Ց ունեցող անձանց թիվը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

54	Բարձրացնել առողջության պահպանման և բժշկական օգնության իրավունքի (այդ թվում՝ սեռական և վերարտադրողական առողջության) վերաբերյալ իրազեկվածությունը, ներառյալ՝ հաշմանդամություն ունեցող, ինչպես նաև ՔԿՀ-ներում և հոգեբուժական հաստատություններում գտնվող անձանց համար	1. Բժշկական հաստատությունների և ՔԿՀ-ների 90%-ում փակցվել են առողջության պահպանման և բժշկական օգնության իրավունքների վերաբերյալ պաստառներ 2. Մշակվել և տարածվել է առողջության պահպանման և բժշկական օգնության իրավունքների վերաբերյալ 1 տեղեկատվական նյութ, այդ թվում՝ տեսողական խնդիրներ ունեցող, ՔԿՀ-ներում և հոգեբուժական հաստատություններում գտնվող անձանց համար 3. Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել է առողջության պահպանման և բժշկական օգնության իրավունքների վերաբերյալ 1 տեսաձայնագրություն, այդ թվում՝ լսողական խնդիրներ ունեցող, ՔԿՀ-ներում և հոգեբուժական հաստատություններում գտնվող անձանց համար	Նվազել են առողջության պահպանման իրավունքի խախտման, ավելացել են հիվանդությունների զարգացման վաղ կանխարգելման դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
----	--	---	--	--	---	-------------------------------	---

		4. Իրականացվել է առողջության պահպանման և բժշկական օգնության իրավունքների վերաբերյալ 1 իրազեկման ակցիա /ըստ տարեթվերի՝ մեկական ակցիա/					
55	Իրականացնել վերապատրաստումներ հաշմանդամություն ունեցող անձանց բժշկական օգնության և սպասարկման առանձնահատկությունների թեմայով	Գործող բժշկական հաստատությունների բուժաշխատողների 5%-ը	Նվազել են հաշմանդամություն ունեցող անձանց ոչ պատշաճ բժշկական օգնության և սպասարկման դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
Հավաքների ազատություն Նպատակ. Հավաքների ազատության իրավունքի ենթադրյալ խախտմամբ ՄԻԵԴ ներկայացված բողոքների քանակի նվազում: Խնդիր. Ձեռնարկել անհրաժեշտ իրավական բարեփոխումներ՝ նվազեցնելով Ոստիկանության կողմից հավաքների ընթացքում ձեռնարկվող միջոցառումների արդյունքում բողոքների և խախտումների քանակը							
Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
56	Փոփոխություններ կատարել «Հավաքների ազատության մասին» օրենքում՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է վերլուծություն «Հավաքների ազատության մասին» ՀՀ օրենքի՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանության տեսանկյունից 2. «Հավաքների ազատության մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են հավաքների մասնակիցների իրավունքի խախտման, այդ թվում՝ նրանց նկատմամբ անհամաչափ ուժի կիրառման դեպքերը Նվազել են հավաքները լուսաբանող զանգվածային	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		Նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	լրատվության միջոցների ներկայացուցիչների իրավունքների խախտման դեպքերը				
57	Վերապատրաստումներ իրականացնել հավաքների ազատության թեմայով՝ միջազգային չափանիշների վերաբերյալ	Վերապատրաստվել է ոստիկանների 24%-ը	Նվազել են ՀՀ ոստիկանության կողմից հավաքի մասնակիցների իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ ոստիկանություն		2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
58	Օրենսդրորեն սահմանել հավաքների հետ կապված ՀՀ ոստիկանության գործողությունների կարգը և պայմանները՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	Ընդունվել է հավաքների հետ կապված ՀՀ ոստիկանության գործողությունները կանոնակարգող կառավարության որոշում	Նվազել են ոստիկանության կողմից հավաքի մասնակիցների իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ ոստիկանություն		2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

Կրթության իրավունք

Նպատակ. Ապահովել բոլորի համար համընդհանուր հիմնական կրթության մատչելիությունը

Խնդիր. Դպրոցից դուրս մնացած երեխաների թվաքանակի կրճատում, հաշմանդամություն ունեցող անձանց կրթության իրավունքի ապահովում և դպրոցական ուսումնական պլանների բարելավում

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
59	Հանրակրթական դպրոցներում ներդնել մարդու իրավունքներ քննարկող թեմաներ՝ առարկայական նոր չափորոշիչների համատեքստում՝ Եվրոպայի խորհրդի «Ժողովրդավարական մշակույթի կարողունակությունները» ձևավորող շրջանակի հիման վրա	1. Մշակվել է հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների համար մարդու իրավունքների վերաբերյալ դասընթաց	Նվազել են դպրոցական տարիքի անձանց իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		2. Իրականացվել են մարդու իրավունքներ դասավանդող 60% ների վերապատրաստումներ 3. Ընդունվել է Մարդու իրավունքների վերաբերյալ դասընթացը հանրակրթական ուսումնական ծրագրում ներառելու մասին իրավական ակտ					
60	Օրենսդրորեն ամրագրել կրթությունից դուրս մնացած երեխաների հայտնաբերման, հաշվառման և կրթության իրավունքի իրացման մեխանիզմները	Ընդունվել է կրթությունից դուրս մնացած երեխաների հայտնաբերումը, հաշվառումը և կրթության ներգրավումը կարգավորող ԿԳՄՍ նախարարի հրաման	Նվազել է կրթությունից դուրս մնացած երեխաների թիվը	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն Երևանի քաղաքապետարան՝ համաձայնությամբ	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
61	Ընդունել ներառական կրթության ապահովման ռազմավարություն և գործողությունների ծրագիր՝ կրթական բոլոր մակարդակների համար	Վերապատրաստվել է ուսուցիչների 40%-ը՝ վերապատրաստումներ ի նոր մոդուլներով Նոր կառուցվող ուսումնական հաստատություններն ունեն համընդհանուր դիզայնի ճարտարապետություն/ հանրակրթության հաստատությունների 10%-ը հարմարեցվել է համընդհանուր դիզայնի ճարտարապետությանը	Նվազել են կրթության առանձնահատուկ կարիքներ ունեցող անձանց կրթության իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն Երևանի քաղաքապետարան՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		Ներդրվել է ներառական կրթության տվյալների հավաքագրման և մոնիթորինգի մեխանիզմ					
62	Օրենսդրորեն սահմանել ակադեմիական բարեվարքության սկզբունքներ՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. «Բարձրագույն կրթության և գիտության մասին» ՀՀ օրենքում ներառվել է «ակադեմիական բարեվարքություն» հասկացությունը 2. Բարձրագույն կրթության և գիտության ոլորտում լիազոր մարմինը մշակել և հաստատել է բուհերի համար ակադեմիական բարեվարքության օրինակելի կանոնակարգը 3. ՀՀ բուհերը մշակել և հրապարակել են ակադեմիական բարեվարքության կանոնները	Նվազել են բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում ակադեմիական բարեվարքության կանոնների, կրթության իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
Կարծիքի արտահայտման ազատություն Նպատակ. World Press Freedom Index¹-ում ՀՀ դիրքի բարելավում առնվազն 5 տեղով: - <i>Ելակետային տվյալներ. 2019թ. ՀՀ զբաղեցնում է 61-րդ տեղը 180 երկրի շարքում:</i> Խնդիր. Խոսքի ազատության սահմանափակման վերաբերյալ բողոքների քանակի նվազում							
Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում

¹ <https://www.panorama.am/en/news/2019/04/18/Armenia-World-Press-Freedom-Index/2102510>

63	Օրենսդրորեն ամրագրել Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գրանցված զանգվածային լրատվության ոլորտում գործունեություն ծավալող կազմակերպությունների իրական սեփականատերերի բացահայտման և վերջիններիս վերաբերյալ տվյալների հրապարակային հասանելիության պահանջը	Օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են մարդու և զանգվածային լրատվության միջոցների՝ տեղեկատվության ազատության իրավունքի իրացման սահմանափակումների դեպքերը, մարդու՝ անկողմնակալ և որակյալ տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողով՝ համաձայնությամբ	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
64	Վերանայել լրատվամիջոցների լիցենզավորման/հեռարձակման ընթացակարգին վերաբերող սահմանափակումները	«Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են լրատվամիջոցների՝ կողմից տեղեկությունների հավաքման և տարածման իրավունքի սահմանափակումների, լիցենզավորման մերժման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ հեռուստատեսության և ռադիոյի հանձնաժողով՝ համաձայնությամբ	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
65	Վերապատրաստումներ իրականացնել մարդու տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի թեմայով՝ ներպետական օրենսդրության և միջազգային չափանիշների վերաբերյալ	Վերապատրաստվել են պետական մարմինների՝ տեղեկատվության տրամադրման համար պատասխանատու բոլոր պաշտոնատար անձինք	Նվազել են տեղեկատվություն ստանալու իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

66	Ստորագրել «Պաշտոնական փաստաթղթերի մատչելիության մասին» Եվրոպայի խորհրդի կոնվենցիան	Կոնվենցիան ստորագրված է	Կոնվենցիայի վավերացման դեպքում ապահովվել է տեղեկատվության մատչելիության միջազգային կառուցակարգերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում
67	Լրամշակել «Խղճի ազատության և կրոնական կազմակերպությունների մասին» օրենքը	Օրենքի նախագիծն ուղարկվել է ՀՀ Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում հիմքեր են ստեղծվել խղճի և կրոնի ազատության օրենսդրական երաշխիքներն ամրապնդելու համար: 1991 թ ընդունված օրենքը համապատասխան եցվել է Սահմանադրական կարգավորումներին և երկրի ստանձնած միջազգային պարտավորություններին	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում

Սեփականության իրավունք

Նպատակ. Սեփականության իրավունքի ենթադրյալ խախտմամբ ՄԻԵԴ ներկայացված բողոքների քանակի նվազում

- **Խնդիր.** Սեփականության իրավունքի վերաբերյալ խախտումների և բողոքների քանակի կրճատում:

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
68	Փոփոխություններ կատարել «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության	1. Կատարվել է վերլուծություն՝ «Հասարակության և	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՄԻԵԴ-ում ՀՀ ներկայացուցչի գրասենյակ	1. 2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր

	օտարման մասին» ՀՀ օրենքում՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» ՀՀ օրենքի՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանության տեսակյունից 2. «Հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	են հասարակության և պետության կարիքների համար սեփականության օտարման արդյունքում մարդու սեփականության իրավունքի խախտման դեպքերը, սեփականության իրավունքի խախտման դիմաց մարդկանց տրամադրվել է արդարացի փոխհատուցում			2. 2022թ. առաջին կիսամյակ	ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
--	--	---	--	--	--	---------------------------	---

Աշխատանքի իրավունք

Նպատակ. Աշխատանքի տեղական մարմինն ներկայացված բողոքների թվի աճ:

- Ելակետային տվյալներ՝ 0

Խնդիր. Աշխատանքային իրավունքների պաշտպանության համար արդյունավետ ինստիտուցիոնալ և իրավական դաշտի ստեղծում

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
69	Բարձրացնել աշխատանքային իրավունքների, այդ թվում՝ դրանց պաշտպանության միջոցների վերաբերյալ իրազեկվածությունը	1. Մշակվել և տարածվել է աշխատանքային իրավունքների վերաբերյալ 1 տեղեկատվական նյութ 2. Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել է աշխատանքային իրավունքների	Նվազել են հանրային և մասնավոր ոլորտներում մարդու աշխատանքային իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհուրդ՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		վերաբերյալ 1 տեսաձայնագրություն					
70	Օրենսդրորեն սահմանել աշխատանքային հարաբերությունների կարգավորման պարզեցված կառուցակարգեր՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն՝ ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքի՝ միջազգային պարտավորությունների և չափանիշներին համապատասխանության տեսանկյունից 2. ՀՀ աշխատանքային օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են մարդու աշխատանքային իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
71	Օրենսդրորեն ամրագրել աշխատանքային օրենսդրության պահանջների կատարման նկատմամբ ամբողջական և արդյունավետ պետական վերահսկողության համակարգի ներդրումը	Իրավական ակտի նախագիծը ներկայացվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են մարդու աշխատանքային իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
72	Ընդունել «Աշխատանքի անվտանգության և առողջության պահպանման ազգային ծրագիր»՝ միջազգային չափանիշներին և պարտավորություններին համապատասխան	Ընդունվել է ծրագիրը հաստատելու մասին Կառավարության որոշում	Նվազել են մարդու աշխատանքային իրավունքների՝ առողջ և անվտանգ աշխատանքային միջավայրի բացակայության հետևանքով խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին Արհմիությունների կոնֆեդերացիա Գործատուների միություն	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
73	Օրենսդրորեն սահմանել Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմնի՝ ռիսկի վրա	Ընդունվել է ԱԱՏՄ՝ ռիսկի վրա հիմնված ստուգումների	Նվազել են մարդու աշխատանքային իրավունքների	Տեսչական մարմինների աշխատանքների	Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին	2020թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր

	հիմնված ստուգումների մեթոդաբանությունն ու ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը, ստուգումներում ընդգրկվող հարցերի ստուգաթերթը	մեթոդաբանությունն ու ռիսկայնությունը որոշող չափանիշների ընդհանուր նկարագիրը, ստուգումներում ընդգրկվող հարցերի ստուգաթերթը հաստատելու մասին իրավական ակտը	խախտման դեպքերը	համակարգման գրասենյակ	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
74	Օրենսդրորեն կատարելագործել արհեստակցական կազմակերպությունների (արհմիություններ) գործունեության գործիքակազմը	Արհեստակցական միությունների մասին ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են մարդու աշխատանքային իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Առողջապահական և աշխատանքի տեսչական մարմին Արհմիությունների կոնֆեդերացիա Գործատուների միություն	2020թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

Սոցիալական ապահովության, նվազագույն կենսապայմանների իրավունք

Նպատակ. Աղքատության թվի կրճատում առնվազն 3%-ով:

- Ելակետային տվյալներ՝ 2017թ. աղքատությունը գնահատվել է 25.7%:

Խնդիր. Սոցիալապես անապահով անձանց համար սոցիալական ծառայությունների հասանելիության բարձրացում և աղքատության մեջ ապրող ընտանիքների թվի կրճատում

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
75	Բարձրացնել պետական կենսաթոշակների չափերը	Միջին կենսաթոշակի չափը ավելացել է 10%-ով	Ապահովվել է գնաճի նկատմամբ միջին տարիքային կենսաթոշակի չափի առաջանցիկ աճ	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		2020-2022թթ.	Պետական բյուջե
76	Օրենսդրորեն նախատեսել երիտասարդ և երեխա ունեցող, ընտանիքների աջակցման կարգը, պայմանները և մեխանիզմները	Օրենսդրական փոփոխություններ կատարելու մասին օրենք(ներ)ի նախագիծերն ուղարկվել են Ազգային ժողով, ընդունվել են	Իրավական ակտերի ընդունման արդյունքում բարձրացել է ամուսնությունների և ծնելիության մակարդակը, բարելավվել է	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված

		Կառավարության որոշում(ներ)	Երիտասարդ և երեխա ունեցող ընտանիքների սոցիալական վիճակը				այլ աղբյուրներ
77	Անապահով ընտանիքների համար կայուն եկամտի ստեղծմանն ուղղված համակարգի գործարկում	Համակարգը ներդրվել է, գործարկումը սկսվել է, իրականացվել են վերապատրաստումներ	Անապահով ընտանիքները հաղթահարել են աղքատությունը:	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	Տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
78	Առցանց դիմումի հիման վրա աշխատող կենսաթոշակառուի կենսաթոշակը վերահաշվարկելն ապահովող ենթահամակարգի մշակում և գործարկում	Գործարկվել է աշխատող կենսաթոշակառուի կենսաթոշակը վերահաշվարկելն ապահովող ենթահամակարգը	Աշխատող կենսաթոշակառուն կենսաթոշակը վերահաշվարկելու դիմումը կարող է ներկայացնել առցանց	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն		2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

Երեխայի իրավունքներ

Նպատակ. Երեխաների նկատմամբ կատարված հանցագործությունների թվի նվազում առնվազն 5%-ով:

- Ելակետային տվյալներ՝ 2018 թվականի ընթացքում ՀՀ քննչական կոմիտեի մարմինների և սպորտաբաժանումների վարույթում քննվել է երեխաների նկատմամբ կատարված հանցագործությունների վերաբերյալ 317 քրեական գործ՝ նախորդ տարվա 265 քրեական գործի դիմաց: 317 քրեական գործերից 76-ը սեռական բնույթի են: 2019թ. ընթացքում ՀՀ քննչական կոմիտեի վարույթում է գտնվել երեխաների նկատմամբ կատարված հանցագործություններ վերաբերյալ 209 քրեական գործ, որից 51-ը սեռական բնույթի:

Խնդիր. Երեխաների նկատմամբ բռնությունների, թրաֆիքինգի և երեխաների հետ կապված այլ հանցագործությունների կանխում և վերացում

Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսավորում
79	Փոփոխություններ կատարել «Երեխայի իրավունքների մասին» ՀՀ օրենքում՝ սահմանելով հիմնական հասկացություններն ու երեխաների իրավունքների պաշտպանության ազգային հանձնաժողովի ձևավորման ընթացակարգերը	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն՝ «Երեխայի իրավունքների մասին» օրենքի՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանության տեսանկյունից, ուսումնասիրվել է երեխայի իրավունքների	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են երեխայի իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ արդարադատության նախարարություն ՀՀ ոստիկանություն Երևանի քաղաքապետարան ՀՀ տարածքային կառավարման և	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		պաշտպանության միջազգային լավագույն փորձը 2. «Երեխայի իրավունքների մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով			ենթակառուցվածքների նախարարություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
80	Օրենսդրորեն սահմանել քրեական արդարադատության ոլորտում երեխայի իրավունքների պաշտպանության ապահովումը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է վերլուծություն՝ Քրեական օրենսգրքի և Քրեական դատավարության օրենսգրքի՝ միջազգային չափանիշներին (Երեխայի իրավունքների մասին ՄԱԿ-ի կոնվենցիա, Երեխաներին սեռական շահագործումից և սեռական բռնությունից պաշտպանելու մասին Եվրոպայի խորհրդի (Լանզարոտի կոնվենցիա) համապատասխանությամբ տեսանկյունից 2. Քրեական օրենսգրքում և Քրեական դատավարության օրենսգրքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով 3. Լանզարոտի կոնվենցիայի վավերացման փաթեթն	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են քրեական դատավարության շրջանակներում երեխայի իրավունքների խախտման, երեխաների նկատմամբ սեռական ոտնձգությունների դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ քննչական կոմիտե՝ համաձայնությամբ ՀՀ գլխավոր դատախազություն՝ համաձայնությամբ ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2022թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		ուղարկվել է Ազգային ժողով					
81	Բարելավել երեխայի որդեգրման ընթացակարգը	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն երեխայի որդեգրման ընթացակարգի վերաբերյալ 2. Վերանայվել են երեխայի որդեգրման գործընթացի իրավական մեխանիզմները՝ այդ թվում նաև եզրակացության տրամադրման կարգն ու պայմանները 3. Իրավական ակտերի նախագծերն ուղարկվել են Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են երեխաների ապօրինի որդեգրման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավորում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
82	Բարձրացնել երեխայի իրավունքների վերաբերյալ իրազեկվածությունը	1. Երեխայի խնամքի, կրթական հաստատություններում փակցվել են երեխայի իրավունքների վերաբերյալ պաստառներ 2. Մշակվել և տարածվել է երեխայի իրավունքների վերաբերյալ առնվազն 3 տեղեկատվական նյութ, այդ թվում՝ իրավունքների պաշտպանության միջոցների մասին 3. Մշակվել և զանգվածային լրատվության միջոցներով տարածվել	Նվազել են երեխայի իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ արդարադատության նախարարություն ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն ՀՀ ոստիկանություն Երևանի քաղաքապետարան՝ համաձայնությամբ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		է երեխայի իրավունքների վերաբերյալ առնվազն 3 տեսաձայնագրություն			ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
83	Ստեղծել երեխաների իրավունքներին առնչվող խնդիրների հաշվառման և վարման միասնական վիճակագրական համակարգ	Ընդունվել է երեխաների իրավունքներին առնչվող խնդիրների միասնական հաշվառման և վարման կարգն ամրագրող կառավարության որոշում	Առկա է երեխաների իրավունքներին առնչվող խնդիրների միասնական վիճակագրություն, նվազել են երեխաների իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի, սպորտի հարցերի նախարարություն ՀՀ վիճակագրական կոմիտե	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
84	Օրենսդրորեն սահմանել խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների կազմավորման և աշխատանքի սկզբունքներն ու կարգը՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխան	1. Կատարվել է վերլուծություն՝ խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների գործունեության վերաբերյալ միջազգային չափանիշների և լավագույն փորձի վերաբերյալ 2. Խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների գործունեությունը կարգավորող օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով 3. Ընդունվել է խնամակալության և հոգաբարձության մարմինների գործունեությունը	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են երեխայի իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն ՀՀ ոստիկանություն Երևանի քաղաքապետարան ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		կարգավորող իրավական ակտը (ուղեցույց) հաստատելու մասին կառավարության որոշում					
85	Օրենսդրորեն սահմանել կատարողական վարույթի շրջանակներում ծնողի հետ երեխայի տեսակցությունների ապահովման կարգը	1. Կատարվել է վերլուծություն՝ ծնողի կողմից երեխայի տեսակցության հարկադիր ապահովման մասին միջազգային չափանիշների և լավագույն փորձի վերաբերյալ 2. Ընդունվել է կատարողական վարույթի շրջանակներում ծնողի հետ երեխայի տեսակցությունների ապահովման կարգը հաստատելու մասին Արդարադատության նախարարի հրաման	Նվազել են երեխայի՝ ծնողի հետ շփվելու և դաստիարակության ն ստանալու իարվունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն	ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն ՀՀ ոստիկանություն ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ	2021թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
86	Բարելավել հանրակրթական և նախակրթական ոսումնական, ինչպես նաև երեխայի խնամքի և պաշտպանության հաստատություններում սանիտարական պայմանները	1. Կատարվել է ուսումնասիրություն՝ երեխայի կրթության, խնամքի և պաշտպանության հաստատություններում սանիտարական պայմանների վերաբերյալ օրենսդրության՝ միջազգային չափանիշներին համապատասխանությ ան տեսանկյունից 2. Փոփոխություններ են կատարվել	Նվազել են երեխայի՝ անվտանգ միջավայրում ապրելու և առողջության իրավունքի խախտման դեպքերը	ՀՀ առողջապահության նախարարություն	ՀՀ տարածքային կառավարման և ենթակառուցվածքների նախարարություն ՀՀ կրթության, գիտության, մշակույթի և սպորտի նախարարություն ՀՀ ոստիկանություն Երևանքի քաղաքապետարան՝ համաձայնությամբ	2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		սանիտարական պայմանները սահմանող իրավական ակտերում 3. Բարելավվել են երեխայի կրթության, խնամքի և պաշտպանության հաստատությունների սանիտարական պայմանները			ՀՀ քաղաքաշինության կոմիտե ՀՀ մարդու իրավունքների պաշտպանի աշխատակազմ՝ համաձայնությամբ		
Տնտեսական գործունեության ազատություն Նպատակ. Doing business-ում ՀՀ ցուցանիշի բարելավում առնվազն 3-ով: - <i>Ելակետային տվյալներ՝ Doing business աղյուսակում ՀՀ-ի ցուցանիշը 47 է:</i> Խնդիր: Տնտեսվարողների համար իրազեկվածության բարձրացման ապահովում, տնտեսական գործունեության վարչարարության պարզեցում							
Գ թիվ	Գործողություն	Ակնկալվող անմիջական արդյունք	Ակնկալվող ազդեցություն	Պատասխանատու մարմին	Համակատարող մարմին	Վերջնաժամկետ	Ֆինանսա- վորում
87	Բարձրացնել ԵԱՏՄ մաքսային կարգավորումների վերաբերյալ իրազեկվածությունը	1. Մաքսատներում փակցվել են ԵԱՏՄ կարգավորումների, մասնավորապես ներմուծման, արտահանման կարգավորումների վերաբերյալ պաստառներ 2. Մշակվել և տարածվել է ԵԱՏՄ մաքսային կարգավորումների վերաբերյալ առնվազն 3 տեղեկատվական նյութ 3. Մշակվել և զանգվածային	Նվազել են մաքսային սահմանով ապրանքների տեղափոխման ընթացքում մարդու իրավունքների խախտման դեպքերը	ՀՀ պետական եկամուտների կոմիտե		2020-2022թթ. պարբերաբար	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ

		լրատվության միջոցներով տարածվել է ԵԱՏՄ մաքսային կարգավորումների վերաբերյալ առնվազն 3 տեսաձայնագրություն					
88	Օրենսդրորեն կատարելագործել Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողովի գործունեության գործիքակազմը (լիազորությունները),	«Տնտեսական մրցակցության պաշտպանության մասին» օրենքում փոփոխություններ և լրացումներ կատարելու մասին օրենքի նախագիծն ուղարկվել է Ազգային ժողով	Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում նվազել են անհավասար տնտեսական մրցակցության, տնտեսվարողների իրավունքների խախտման դեպքերը, ավելացել է նոր տնտեսվարող սուբյեկտների քանակը Օրենքի նախագծի ընդունման արդյունքում սահմանվել են համաչափ և հայեցողության իրացման կանխատեսելի չափանիշներով պատասխանատվ ության միջոցներ	ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն	ՀՀ տնտեսական մրցակցության պաշտպանության պետական հանձնաժողով՝ համաձայնությամբ ՀՀ արդարադատության նախարարություն	2020թ. երկրորդ կիսամյակ	Պետական բյուջեից ֆինանսավոր ում չի պահանջվում Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
Ռազմավարական հաղորդակցություն							

89	Մշակել մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարության և դրանից բխող 2020-2022թթ. գործողությունների ծրագրի հաղորդակցության պլան	Ընդունվել է Մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարության և դրանից բխող 2020-2022թթ. գործողությունների ծրագրի հաղորդակցության պլանը հաստատելու մասին իրավական ակտը	Ավելացել է Մարդու իրավունքների պաշտպանության ազգային ռազմավարության և դրանից բխող 2020-2022թթ. գործողությունների ծրագրի վերաբերյալ տեղեկատվական / լրատվական նյութերի, հաղորդումների, զեկույցների քանակը	ՀՀ արդարադատության նախարարություն		2020թ. առաջին կիսամյակ	Պետական բյուջե Օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներ
----	--	---	---	-----------------------------------	--	------------------------	--

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ
ՂԵԿԱՎԱՐ

Է. ԱՂԱԶԱՆՅԱՆ